

Voices from Communities: The Needs for Continuity of Care for Dependent Elderly in Their Own Homes

**นายแพทย์ประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์
ผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์
สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ**

ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็วทั้งในเชิงขนาดและสัดส่วน

ปี 2548

ปี 2557

ปี 2577

6.8

10.02

≈ 20

10.4%

15.4%

29.1%

ผู้สูงอายุมีแนวโน้มอายุยืนยาวมากขึ้น

อันจะส่งผลตามมาคือ จำนวนผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพิง
ก็จะสูงขึ้นด้วย ดังนั้นจึงมีความสำคัญในการที่จะต้อง
เตรียมการจัดบริการและสวัสดิการต่างๆ สำหรับ
ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพิง เพื่อรองรับ
การดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ

การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

หมายถึง การดูแลผู้สูงอายุที่ประสบภาวะยากลำบากอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีความพิการทุพพลภาพช่วยเหลือตนเองได้บางส่วน หรือ

ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน

โดยผู้ดูแลที่เป็นทางการ (บุคลากรด้านสุขภาพและสังคม) และไม่เป็นทางการ (ครอบครัว, เพื่อน, เพื่อนบ้าน) รวมถึงการบริการในครอบครัว ชุมชน หรือสถานบริการ

พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย
อำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542
กำหนดชัดเจนว่าจะต้องส่งเสริมและเกื้อหนุนให้
ผู้สูงอายุดำรงอยู่ในชุมชนและครอบครัว

พรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

**มาตรา 11 “ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง
การส่งเสริม และประกอบด้วยอนุมาตรา
(1) – (13)**

การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุปี พ.ศ.2552 ได้ข้อสรุป
เสนอต่อรัฐบาล 5 ข้อ โดยเน้น

การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

ส่งเสริมการรวมกลุ่มชมรมที่เข้มแข็ง

เสริมศักยภาพการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนให้มีคุณภาพ

จัดสถานบริการดูแลผู้สูงอายุครบวงจรในชุมชน

สนับสนุนการผลิตและฝึกอบรมกำลังคนดูแลผู้สูงอายุ
ให้มีคุณภาพและเพียงพอ

การดูแลระยะยาวในชุมชน

ยังเป็นไปในลักษณะกระจาย

มองไม่เห็นภาพของความเชื่อมโยงของระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริการที่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุจริงๆ

สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุฯ กรมการแพทย์ ได้ทำการศึกษา

ความต้องการและความพร้อมของผู้สูงอายุ
ครอบครัวและชุมชน ต่อการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ
ระยะยาวในชุมชน เพื่อการวางแผนจัดบริการสุขภาพ
ผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน

ผลการศึกษา

- ผู้สูงอายุกลุ่มฟิงฟิงมีอายุเฉลี่ย 80 ปีขึ้นไป เพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 68.5
  - ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับญาติ ซึ่งก็คือบุตรสาว เป็นส่วนใหญ่
  - ส่วนใหญ่ต้องการให้มีผู้มาช่วยเหลือในการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน
  - การให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุของชุมชน ไม่ให้ความสำคัญเลยหรือให้ความสำคัญน้อย การบริการสนับสนุนไม่เพียงพอ
- แต่ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ คิดว่าชุมชนให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุปานกลาง

ผลการศึกษา

- ความพร้อมสำหรับชุมชนที่จะจัดบริการให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรม
เรียงความลำดับความสำคัญ ดังนี้

- การบริการสุขภาพที่บ้าน (HHC) (FC)
- การฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- รถรับส่งจากบ้านพักสู่สถานบริการทางสุขภาพ
- การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดูแล
- การสนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลืองที่จำเป็น
  - การจัดส่งอาหารไปที่บ้าน
  - ระบบดูแลกลางวันและดูแลทดแทนในชุมชน
  - การดูแลทดแทนที่บ้าน

ระบบอาสาสมัครช่วยดูแลที่บ้าน

การสนับสนุนปรับปรุงบ้าน

ผลการศึกษา

- ช่องทางด่วนในสถานบริการทางสุขภาพ
- หน่วยบริการเคลื่อนที่กรณีฉุกเฉิน
- การช่วยงานบ้าน (Home Care)
- การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานบริการทางสุขภาพ
  - o กองทุนสำหรับสนับสนุนการดูแลระยะยาว
  - o การบริการบุคคลช่วยพาไปกลับระหว่างบ้านกับสถานบริการทางสุขภาพ
  - o การจัดส่งยาไปที่บ้าน
  - o การสนับสนุนรายได้และการส่งเสริมงานให้แก่ผู้ดูแล
  - o บริการนวดแผนไทยที่บ้าน

ผลการศึกษาพบว่า

ความต้องการบริการหรือสวัสดิการหรือกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกัน
ในทุกพื้นที่ที่ทำการศึกษานั้น มีจำนวน 13 รายการ คือ

1. การบริการสุขภาพที่บ้าน (Home-based multidisciplinary services)
2. การฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Training the care-givers)
3. รถรับส่งบ้าน-สถานบริการ (Shuttle services between home and health service institute)
4. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดูแล (Financial support)
5. การสนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลืองที่จำเป็น (Aids and consumables support)
6. การจัดส่งอาหารไปที่บ้าน (Meal on wheel)

7. ระบบอาสาสมัครช่วยดูแลที่บ้านและดูแลทดแทนในชุมชน
8. ศูนย์บริการดูแลกลางวันและดูแลทดแทนในชุมชน (Community center for day care and respite care)
9. การสนับสนุนปรับปรุงบ้าน (Home modification support)
10. ช่องทางด่วนในสถานบริการทางสุขภาพ
11. หน่วยบริการเคลื่อนที่กรณีฉุกเฉิน
12. การช่วยงานบ้าน (Home care)
13. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานบริการทางสุขภาพ
(Universal design in health care institutes)

“บริการหรือสวัสดิการหรือกิจกรรมที่ควรดำเนินการ” กับตำแหน่งของบ้านและสถานบริการทางสุขภาพ

5. สนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลืองที่จำเป็น

9. สนับสนุนปรับปรุงบ้าน

4. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดูแล

2. ฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ

8. ศูนย์บริการดูแลกลางวันและดูแลทดแทนในชุมชน

6. จัดส่งอาหารไปที่บ้าน

12. ช่วยงานบ้าน

13. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานบริการ

3. รถรับส่งบ้าน-สถานบริการ

7. ระบบอาสาสมัครช่วยดูแลที่บ้าน และดูแลทดแทน

10. ช่องทางด่วนในสถานบริการ

11. หน่วยบริการเคลื่อนที่กรณีฉุกเฉิน

1. การบริการสุขภาพที่บ้าน-สหสาขา

สถานบริการทางสุขภาพ ..... บ้าน

เว็บไซต์สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ

<http://agingthai.dms.moph.go.th>